

УДК 323.1

ББК 66.5

**«НЕ ІСНУЄ ДРІБНИЦЬ, ЯКИМИ МОЖНА ЗНЕХТУВАТИ
ЗАРАДИ НАУКОВОЇ ЦІЛІСНОСТІ...»**

*(думки з приводу виходу у світ монографії Івана Монолатія «Інші свої.
Політична участь етнічних акторів пізньогабсбурзьких
Галичини і Буковини»)*

Т. К. Пояркова

*Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова;
01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9;
тел. +380(44) 234-11-08; e-mail: rosin13@ukr.net*

Нещодавно до рук потрапила монографія івано-франківського науковця, академіка АН вищої школи України, доктора політичних наук, професора Івана Монолатія «Інші свої. Політична участь етнічних акторів пізньогабсбурзьких Галичини і Буковини» (Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2012. – 432 с.).

Перше враження закріплювалося з кожною прочитаною сторінкою та поступово втілювалося в думці, що переді мною книга, яка є не тільки репрезентацією наукового дослідження, а й, безумовно, культурною подією. Підставою для подібних міркувань стало вдале поєднання серйозного опрацювання архівних та історичних джерел і політологічного аналізу.

Історичний блок зосереджує увагу на дослідженні: 1) правових документів, що заклали основи австрійського парламентаризму, виборчого права; 2) мовної політиці; 3) діяльності влади в освітянській сфері; 4) регламентації релігійних відносин. В роботі відображається й різноманіття тогочасних економічних інтересів, особливості соціального й побутового життя (наприклад, служби в армії, навіть специфіки відпочинку, літературних уподобань). Все це не тільки додало достовірності, а й відтворило «відчуття часу», вперше знайомлячи з масивом архівних матеріалів, що ніколи до цього не друкувалися (!).

Водночас особливою прикметою цієї наукової праці став багатовимірний політологічний аналіз. Так, у роботі чітко виокремлюються два аспекти дослідження: 1) вертикальна, де здійснюється аналіз державних заходів щодо формалізації та уніфікації рамок політичної участі різних етнічних акторів; 2) горизонтальна, що враховує самоорганізаційні соціальні тенденції у вигляді формування громадських організацій та партій.

Все це надало можливості врахувати й впливовість більш широких трансформаційних змін, а саме – руйнацію традиційного та становлення

індустріального світу, що зумовлювало особливості еволюції інтересів та політичної поведінки українців, поляків, євреїв тощо.

Міждисциплінарний підхід повністю себе виправдовує, втілюючись в описі відносин та взаємодії різних національних груп та меншин у межах протистояння «свій – чужий». (Зокрема, коли читаєш працю «Інші свої», спадає на думку, що не існує дрібниць, якими можна знехтувати заради наукової цілісності.) Такий погляд дозволяє не тільки подолати звичну практику замовчування конфліктності етнонаціонального співіснування, а й науково коректно розглянути цей аспект, долаючи звичні стереотипи та міфи.

І поступово перед читачем постає панорама української драми у вигляді «чужості на власній землі» [с.159]. Основними рисами цього культурного феномену стали і фатальна відчуженість від інтересів інших етнічних акторів імперії, і відмінності у соціальній практиці виживання політичної діяльності, і культурна нерозчинність все це пояснює як конфліктність на побутовому рівні, так і дріб'язковість політичної конкуренції.

На нашу думку, автору вдалося знайти підґрунтя сучасного політико-культурного феномену «втрати суспільної пам'яті» як ціннісної ієрархії етнонаціонального досвіду засвоєння певної території та часу. На жаль, наша сучасність в певному сенсі – це демонстрація того, як інерційно «чужість» втілюється в політичному усамітненні сучасного українця.

Отже, без перебільшення можна стверджувати, що основною перевагою монографії «Інші свої» І.С. Монолатія є масштабність відображення певного історичного періоду, що не тільки створює підґрунтя для міркувань науковців, а й значно коректує уявлення загалу про власну історію.

Водночас визнання того, що «кожна людина володіє етнічним потенціалом, здатним активізуватися та перетворюватися на вмотивовану політичну силу, долучати громадянина до загальних процесів етнополітичної мобілізації...» надає неабиякого громадянського тону науковій роботі, перетворюючи її саму на культурну подію [с.29].

Замість зауважень хотілося б побажати І.С. Монолатію у майбутньому так само натхненно і детально відобразити в науковому дослідженні історію взаємовпливу різних етнонаціональних акторів будь-якого регіону України (Слобожанщини?).